

B L O K B O E K

NATUUR 5

Herzien en gemoderniseerd

Kinheim

Les 3 Het gebit

Alle mensen hebben een **gebit**.
Het gebit bestaat uit **tanden** en **kiezen**.
Met ons gebit kunnen we eten.
We kunnen er mee **bijten**, **snijden**,
kauwen en **malen**.

Tanden en kiezen hebben een **wortel**.
De wortel zit vast in de **onderkaak** of de **bovenkaak**.
Het deel wat je kunt zien, heet de **kroon**.
Ons gebit bestaat uit **snijtanden**, **hoektanden** en **kiezen**.

Als mensen geboren worden hebben ze nog geen tanden.
Als een baby ongeveer 6 maanden oud is,
komen de eerste voortandjes door.
Als kinderen ongeveer twee jaar oud zijn,
hebben ze hun complete **melkgebit**.
Ze hebben dan 12 tanden en 8 kiezen in hun mond.
Als kinderen een jaar of zes zijn
begint het wisselen van melktanden en kiezen.
Dit duurt een jaar of zes.
Een volwassen gebit bestaat uit 32 tanden en kiezen.

Veel dieren hebben ook een gebit.
Aan het gebit kun je zien of een dier
een **planteneter**, een **alleseter** of een **vleeseter** is.
Dieren die alleen planten eten,
hebben platte kiezen met plooiën.
Daarmee kunnen ze hun eten goed kauwen en fijnmalen.
Roofdieren hebben scherpe scheurkiezen.
Daarmee scheuren en snijden ze het vlees fijn.
Met hun scherpe hoektanden kunnen ze hun prooi bijten.
Mensen zijn alleseters.
Dat kun je zien aan hun kiezen.
Ze hebben knobbelkiezen die kunnen malen én snijden.

Sommige dieren hebben een speciaal gebit.
Knaagdieren hebben heel scherpe voortanden.
Hiermee kunnen ze de harde schillen van noten en zaden
open knagen.
Olifanten en walrussen hebben slagtdanden.
Die zijn handig om mee in de grond te graven
of om ijs mee kapot te maken.
Maar ook kunnen ze die tanden gebruiken om indruk te maken.
Hoe groter hoe beter!
En als het moet, kunnen ze er mee vechten.

1. Vul in. Kies uit: wortel - onderkaak - kroon - bovenkaak - gebit

Tanden en kiezen noemen we samen het _____.

Elke tand en kies heeft een _____.

De wortel zit vast in de _____ of de _____.

Het deel van de tand of kies dat je kunt zien, heet de _____.

2. Vul in.

Plantenetters hebben _____ kiezen met _____.

Vleeseters hebben scherpe _____ en scherpe _____.

Alleseters hebben _____ kiezen.

3. Vul in.

Een melkgebit heeft _____ tanden en _____ kiezen.

Het wisselen van het melkgebit duurt ongeveer _____ jaar.

Een volwassen gebit heb je als je ongeveer _____ jaar bent.

Een volwassen gebit bestaat uit _____, _____ en _____.

4. Welke twee zinnen over je gebit zijn goed? Zet er een kruisje voor.

- je moet elke dag je tanden goed poetsen
- voor een sterk gebit moet je elke dag een appel eten
- als je goed je tanden poetst, hoef je niet naar de tandarts
- in plaats van je tanden poetsen, kun je ook melk drinken
- suiker eten is niet goed voor je gebit

5. Aan het gebit van een dier kun je zien of het dier vooral planten eet, vooral vlees of noten en zaden. Vul in wat deze dieren eten.

Een hamster eet _____.

Een hond eet _____.

Een kat eet _____.

Een schaap eet _____.

Een eekhoorn eet _____.

6. Deze opdracht mag je met iemand samen doen.

Zoek informatie op over de tandarts. Vertel in het kort wat een tandarts allemaal doet.

Les 10 Groente

Wortels, sla, spinazie, bloemkool en sperziebonen, het zijn allemaal **groenten**.

De meeste groenten eten we warm.
Ze worden gestoomd of gekookt in water of gebakken in boter of olie.

Sommige groenten kun je rauw eten.

Dat noemen we **rauwkost**,

bijvoorbeeld sla, selderie en wortels.

Tomaat, komkommer en paprika worden ook rauw gegeten.

Het zijn eigenlijk vruchten, maar worden vaak als groente gezien.

Groente is een verzamelnaam

voor alle **eeftbare planten**

of delen van een plant.

Soms eten we de **bladeren** of de **stengel**.

Van andere planten eten we

de **bloem**, de **wortels** of de **vruchten**.

Een aparte groep groenten

zijn de **peulvruchten**.

Bij sperziebonen eten we de hele peulvrucht.

De zaden zitten er dan nog in.

Bij erwten en tuinbonen eten we alleen **de zaden**.

De peul eten we niet op.

Bijna alle groenten zijn **eenjarige planten**.

Eenjarige planten leven maar een jaar.

Ze beginnen hun leven als zaadje.

Ze worden gezaaid en gaan groeien.

Als de groente rijp is, wordt de

groente **geogost**.

Vroeger aten mensen elk seizoen andere groenten.

Zo aten ze in de winter spruitjes en boerenkool

en in de zomer sla en bonen.

Sommige groenten kunnen niet goed tegen de kou.

Ze moeten geogost worden voordat het winter wordt.

Tegenwoordig worden veel groenten gekweekt in **kassen**.

Daardoor kunnen het hele jaar door groenten geogost worden.

Ook worden veel groenten uit het buitenland gehaald.

Groente eten, is gezond.

Er zitten veel goede **voedingsstoffen**,

gezonde **vezels** en **vitamines** in.

1. Vul in.

Groente is een verzamelnaam voor alle _____
of delen van een _____.

2. Welke delen van planten kun je allemaal eten?

Van planten kun je eten de _____, de _____,
de _____, de _____ of de _____.

3. We eten verschillende delen van planten. Weet jij wat je eet van deze groenten?

Kies uit: wortels - stengels - vruchten - blaadjes - bloemen - zaden

sla _____
doperwtjes _____
bleekselderij _____
bloemkool _____
spinazie _____
tomaat _____
winterpeen _____

4. Groente eten is gezond. Vertel in het kort waarom.

5. Verse groente wordt vaak ingevroren. Kun jij bedenken waarom?

Zet een kruisje voor de goede zin.

- als je groente invriest blijft de kleur mooi
- als je groente invriest kun je het langer bewaren
- mensen houden van koude groenten
- bevroren groente kun je makkelijker koken

6. Hiernaast zie je een lege groentekrat.

Welke groenten stop jij er allemaal in?

Teken de groenten en zet de namen er bij.

